

NAU NOM VE U MEDICINSKG FAKULTETA
UNIVERZITETA U BEOGRADU

Na sednici Nau nog ve a Medicinskog fakulteta u Beogradu, održanoj dana 14.07.2016. godine, broj 5940/6, imenovana je komisija za ocenu završene doktorske disertacije pod naslovom:

„Analiza psiholoških faktora rizika u trudno ama sa prete im prevremenim poro ajem“

kandidata dr Elene akovi , zaposlenog u GAK „Narodni front“ u Beogradu.

Mentor je Prof. dr Snežana Raki .

Komentor je Prof. dr Miroslava Jašovi Gaši

Komisija za ocenu završene doktorske disertacije imenovana je u sastavu:

1. Prof. dr Nebojša Radunovi , profesor Medicinskog fakulteta u Beogradu
2. Prof. dr Mladenko Vasiljevi , profesor Medicinskog fakulteta u Beogradu
3. Prof. dr Spomenka Mujovi , profesor Medicinskog fakulteta u penziji

Na osnovu analize priložene doktorske disertacije, komisija za ocenu završene doktorske disertacije jednoglasno podnosi Nau nom ve u Medicinskog fakulteta slede i

IZVEŠTAJ

A) Prikaz sadržaja doktorke disertacije

Doktorska disertacija dr Elene akovi napisana je na ukupno 60 strana i podeljena je na slede a poglavlja: uvod, ciljevi rada, materijal i metode, rezultati, diskusija, zaklju ci i literatura. U disertaciji se nalazi ukupno 23 tabele i deset slika (od ega sedam grafikona). Doktorska disertacija sadrži sažetak na srpskom i engleskom jeziku, biografiju kandidata, podatke o komisiji i spisak skra enica koriš enih u tekstu.

U **uvodu** je opisan po etak i tok fiziološkog poro aja. Navedeni su epidemiologija, etiologija, prevencija i tretman prevremenog poro aja. Na adekvatan na in su u potpunosti opisani kriterijumi dijagnostike i terapije prevremenog poro aja.

Prikazan je detaljan osvrt na mesta produkcije, mehanizme delovanja i uloge prirodnog progesterona i njegovih metabolita u prevremenom porođaju. Date su definicije psiholoških faktora rizika: stresa, anksioznosti i depresije, kao i njihov uticaj na pojavu prevremenih porođajnih kontrakcija. Postavljene su tri radne hipoteze: da je nizak socioekonomski status povezan za depresijom, anksioznost i stresom u trudnoći, ali sa idiopatskim prevremenim porođajem; da sistemska (oralna ili intramuskularna) terapija progesteronom snižava skorove na Skali depresije, anksioznosti i stresa (DASS) i Edinburškoj skali postnatalne depresije (EPDS), kao i da je prisustvo opisanih psiholoških faktora rizika povezano sa skraćanim vremenom od hospitalizacije do prevremenog porođaja.

Ciljevi rada su precizno definisani. Opšti cilj je bio da se utvrdi da li depresija, anksioznost i stres mogu uticati na nastanak prevremenog porođaja. Posebni ciljevi su utvrđivali: uticaj socioekonomskih faktora na psihološke faktore rizika, međusobnu povezanost psiholoških faktora i uticaj terapije progesteronom na promenu skorova na skalama psiholoških upitnika-DASS i EPDS.

U poglavlju **materijal i metode** je navedeno da se radi o prospektivnoj studiji koja je sprovedena u Ginekološko-akušerskoj klinici „Narodni front“ u eksperimentalnoj i kontrolnoj grupi ispitanica. Detaljno je opisan način pregleda i intervjuisanja pacijenata, kriterijumi za uključivanje u studiju, kao i kriterijumi za isključivanje iz studije. Psihološko testiranje vršeno je u dva vremena- na prijemu i petog dana od uvođenja terapije progesteronom. Posmatrani su sledeći ishodi: da li je porođaj bio prevremeni ili u terminu, kako je završen- prirodnim putem ili carskim rezom, telesna masa ploda na rođenju i da li je postojala potreba za prijemom deteta u jedinicu neonatalne intenzivne nege. Ova studija je sprovedena u skladu sa Helsinškom deklaracijom, a odobrena je i od strane Etičkog komiteta Medicinskog fakulteta, Univerziteta u Beogradu. Svi pacijenti su dali pisani pristanak pre uključivanja u studiju. Svi upitnici koji su korišćeni u studiji su detaljno opisani, a pojašnjen je i način skorovanja. U poglavlju **rezultati** detaljno su opisani i jasno predstavljeni svi dobijeni rezultati.

Diskusija je napisana jasno i pregledno, uz prikaz podataka drugih istraživanja sa uporednim pregledom dobijenih rezultata doktorske disertacije.

Zaključci sažeto prikazuju najvažnije nalaze koji su proistekli iz rezultata rada. Korišćena **literatura** sadrži spisak od 49 referenci.

B) Kratak opis postignutih rezultata

Ispitana je ukupno 81 trudnica u trećem trimestru trudnoće, 41 u eksperimentalnoj i 40 u kontrolnoj grupi. Od antropometrijskih faktora u istraživanju su prikazani životno doba pacijentkinja i indeks telesne mase (BMI) pre trudnoće. Srednje vrednosti životnog doba nisu se značajno razlikovale u eksperimentalnoj i kontrolnoj grupi, dok su veće vrednosti BMI pre trudnoće imale pacijentkinje koje su rodile decu manje telesne mase. Od socioekonomskih faktora ispitani su nivo obrazovanja i da li je pacijentkinja imala stalno zaposlenje. Dokazane su više vrednosti skorova depresije u oba upitnika kod pacijentkinja sa srednjim u odnosu na visoko obrazovanje-prihvata se prva radna hipoteza. Petog dana od uvođenja terapije progesteronom potvrđeno je visoko statistički značajno smanjenje skorova psiholoških faktora-anksioznosti, depresije i stresa-prihvata se druga radna hipoteza. Anksioznost majke uticala je na rađanje ploda manje telesne mase. Kod majki sa višim vrednostima skorova depresije i stresa novorođenad je češće bila primana u jedinicu neonatalne intenzivne nege. Testovima korelacije utvrđena je visoko statistički značajna povezanost povišenih vrednosti skorova DASS i EPDS sa skraćenjem trudnoće i prevremenim porođajem - prihvaćena je treća radna hipoteza.

C) Usporedna analiza doktorske disertacije sa rezultatima iz literature

U istraživanju domaćih autora rađeni su psihološki testovi samoprocene o nivou optimizma u trećem trimestru trudnoće, a zatim EPDS upitnik nakon porođaja, u cilju prevencije postpartalne depresije. Utvrđeno je da su visok nivo samopoštovanja i optimizma u negativnoj korelaciji sa pojavom postpartalne depresije. Do sada nisu ispitivani psihološki inicijali u trudnoći, kao i njihov posredan ili neposredan uticaj na dužinu trudnoće. Strani autori uveli su u upotrebu DASS upitnik i modifikovali EPDS upitnik za primenu tokom trudnoće. Prevencija i terapija prevremenog porođaja progesteronom ponovo je aktuelna nakon 2000. godine i date su smernice od strane najznačajnijih institucija u ovoj oblasti- Američkog koledža ginekologa i obstetričara (ACOG, 2002) i Evropske asocijacije za perinatalnu medicinu (2011). Ova studija je dokazala povezanost terapije progesteronom sa sniženjem vrednosti skorova u psihološkim upitnicima, te tako i posrednim uticajem na produženje trudnoće i prevenciju prevremenog porođaja. U svim primenjenim analitičkim metodama nivo značajnosti bio je 0,05, dok je moć samih testova procenjena na 80%.

D) Objavljeni radovi koji čine deo doktorske disertacije

Elena Djakovic, Snezana Rakic. Depression, Anxiety and Stress after Preterm Delivery- Role of Previous Progesterone Therapy. Clinical and Experimental Obstetrics and Gynecology (2016).

E) Zaključak (obrazloženje naučnog doprinosa)

Doktorska disertacija „Analiza psiholoških faktora rizika u trudnoćama sa pretermim prevremenim porođajem“ dr Elene Đaković, kao prvi ovakav rad u našoj populaciji predstavlja originalni naučni doprinos u razumevanju uticaja depresije, anksioznosti i stresa nakon 28. nedelje trudnoće na nastanak prevremenog porođaja. Primenom dva upitnika samoprocene precizno se mogu izmeriti navedeni psihološki faktori rizika i preduzeti preventivne mere u preterm prevremenom porođaju. Iako je terapija progesteronom do sada primenjivana iz isključivo obstetričkih indikacija, rezultati ove studije dokazuju i posredan uticaj progesterona na smanjenje vrednosti skorova svih psiholoških faktora rizika za prevremeni porođaj.

Ova doktorska disertacija je urađena prema svim principima naučnog istraživanja. Ciljevi su bili precizno definisani, naučni pristup je bio originalan i pažljivo izabran, a metodologija rada je bila savremena. Rezultati su pregledno i sistematično prikazani i diskutovani, a iz njih su izvedeni odgovarajući zaključci.

Na osnovu svega navedenog, i imajući u vidu dosadašnji naučni rad kandidata, komisija predlaže Naučnom veću Medicinskog fakulteta Univerziteta u Beogradu da prihvati doktorsku disertaciju dr Elene Đaković i odobri njenu javnu odbranu radi sticanja akademske titule doktora medicinskih nauka.

U Beogradu, 14.07.2016.

Mentor: Prof. Dr Snežana Raki

Komentor: Prof. Dr Miroslava Jašovi Gaši

---

lanovi Komisije:

Prof. dr Nebojša Radunovi

Prof. dr Mladenko Vasiljevi

Prof. dr Spomenka Mujovi
